

Inriktningsdokument för samarbete inom Forskarskolan FPC+ för samfinansiering och värdskap för en gemensam industri- och kommundoktorand på temat "Klimatmålens resa genom samhällsbyggnadsprocessens policy och praktik"

Samarbetsparter: Sweco Sverige AB, Eskilstuna kommun, Falu kommun, Enköpings kommun, Region Sörmland, Högskolan Dalarna samt Högskolan i Gävle

Reviderad version 2024-04-25 / Tony Svensson, Högskolan Dalarna och Charlie Gullström, Sweco Architects

1. Ansvarsområden och roller

Forskarskolan Future Proof Cities roll

Doktorandprojektet sker inom ramen för forskarskolan Future Proof Cities, där doktoranden kommer att ingå i andra omgången doktorander som antas (FPC+) under 2023. Projektet innebär ett akademiskt huvudhandledaransvar samt antagning till Forskningsprogrammet där doktoranden blir inskriven vid ett av lärosätena i forskarskolan som har det forskarutbildningsämne som bedöms som lämpligast för att ge goda doktoranden goda förutsättningar att genomföra projektet i enlighet med projektägarnas intentioner. Detta forskarutbildningsämne är Miljövetenskap vid Högskolan i Gävle, där alltså doktoranden formellt kommer att vara inskriven för doktorandutbildning och där huvudhandledaren finns.

Högskolan i Gävle och Högskolan Dalarnas roll som akademiskt ansvariga

Högskolan i Gävle genom professor Stephan Barthel kommer ha ett övergripande ämnesansvar och handledaransvar för doktoranden. Högskolan Dalarna kommer genom samhällsplaneringskompetensen att ha ett biträdande handledaransvar genom tekn dr/universitetslektor Tony Svensson.

Sweco Architects roll och ansvar som arbetsgivare

Doktoranden kommer att anställas på Sweco Sverige AB, division Sweco Architects, enheten Rådgivning och Strategi inom Region Plan. Sweco Architects Fol-ansvarig Tekn Dr Charlie Gullström som även är adj Professor i cirkulär ekonomi för arkitektur och planering på Chalmers, kommer fungera som Företagsmentor (eventuellt även formellt biträdande handledare) för doktoranden och tillse att det skapas en fungerande flexibel arbetsmiljö. Företagsmentorn kan ses som en brygga mellan akademi och akademi och har en viktig koordinerande roll i samarbetet med de offentliga aktörerna på kommunal och regional nivå.

Ansaret för rekryteringsarbetet delas mellan Sweco och de båda lärosäten där doktoranden blir inskriven. Doktoranden kommer, utöver att vara doktorand på 80% arbetstid, under hela doktorandprojektet att vara anställd som praktiskt yrkesarbetande, dvs även verksam 20% på Sweco Architects.

Doktoranden kommer, utöver de akademiska handledarna, att ha en företagsmentorgrupp, som samordnas av Sweco Architects genom Charlie Gullström - dels företrädare för Sweco lokalt vid kontoren i Falun, Gävle och Västerås/Eskilstuna, dels företrädare för kommunerna Eskilstuna och

ytterligare två kommuner (som skulle kunna vara Strängnäs och Enköping i Sörmland, men där samtal förs även med Falun, Borlänge och Mariestad). Mentorskapet kommer, inom ramen för ett övergripande mentorsansvar hos Sweco Architects, att ske enligt ett roterande upplägg som ger doktoranden tillträde till samtliga nämnda arbetsplatser som ett nätverk av miljöer för såväl praktiskt arbete som forskning.

Mentorspersoner på varje ovan angiven arbetsplats/projektpartner ska anvisas och i möjligaste mån följa doktoranden genom hela doktorandprojektet. Mentorernas roll är att se till att doktorandens integrering i företagsmiljön fungerar bra, att utgöra ett stöd och bollplank för doktoranden kring de yrkespraktiska frågorna, men också att utgöra en länk mellan doktorandprojektet och arbetsplatsen i övrigt. Mentorerna är också delaktiga i att forma projektet inledningsvis och successivt under projektets genomförande tillsammans med handledare och doktorand.

Kommunernas ansvar som värdar och mentorer för doktoranden

Kommunerna åtar sig att samfinansiera doktoranden med Sweco och att utse en mentor i lämplig funktion som 'lots' i arbetet och för medverkan i möten med syfte att strategiskt diskutera och forma projektet, guida doktoranden och kommunicera FPC-relaterade frågor som berör aktörerna. Mentorskapet innebär praktiskt/tidsmässigt en medverkan i 4-6 mentorsgruppsmöten per år (1-2 timmar per möte) samt att vid behov ha kontakt med doktoranden för att förse denne med underlag, hänvisa till rätt personer m m. Vissa av mentorsgruppsmötena kombineras med akademiska handledningsmöten med handledarna samtidigt närvarande. Utöver detta *kan* samverkan mellan kommunerna och Sweco innebära utvecklade kontakter och nätverkande, liksom kontakter mellan andra företag inom FPC i den utsträckning som respektive kommun finner möjligt och nyttigt. Tanken är att nätverket av mentorspersoner från projektets aktörer erbjuder en möjlig plattform för fördjupat samarbete kring forskningsprojektets frågeställningar kopplat till aktörernas pågående uppdrag i sin ordinarie verksamhet.

2. Inriktning för doktorandprojektet

Doktorandprojektet föreslås få följande inriktning, som avses preciseras och fördjupas parallellt med förberedelser i samband med rekrytering av doktoranden:

”Klimatmålen resa genom samhällsbyggnadprocessens policy och praktik”

Doktorandens uppgift blir att följa klimatmålen genom planeringsprocessens policy och praktik och identifiera likheter/olikheter och utvecklingsmöjligheter genom att studera den kommunala/regionala processen utifrån olika aktörsperspektiv, med syfte att accelerera omställning till smarta hållbara städer.

Planerare och arkitekter i både privat och offentlig sektor har viktiga roller för omställningen till en cirkulär ekonomi i städer, som har tagit ledartröjan för att bli Klimatneutrala städer 2030 (inom ramen för Viable Cities "Klimatneutral stad-initiativ"). Planeringen står inför utmaningar i att gå från övergripande klimatmål i det strategiska missionsdrivna arbetet med klimatkontrakt och klimatinvesteringsplaner, till att konkretisera och implementera detta i faktisk hållbar stadsutveckling. Denna kedja, från tidig planering i kommunstrategier och översiktsplaner till detaljerad planering och projektgenomförande, behöver stärkas och utvecklas för omställningsarbetet. Här finns många länkar och möjlighetsfönster där hinder och möjligheter behöver tydliggöras och förstås bättre för ett effektivare cirkulärt resursutnyttjande och delningsperspektiv.

Samtidigt som stor kompetens finns i den kommunala organisationen, hos konsulter och hos andra aktörer, finns en komplexitet i dels att integrera olika sakfrågor, intressen och sektorsperspektiv; dels att föra vidare mål och ambitioner genom hela processen. En stor del av kapacitetsbyggandet för omställning sker experimentellt, projektdrivet och där det är viktigt att urskilja möjligheter till policyutveckling, men blir ofta beroende av drivande individer i en kontext präglad av osäkerheter, resursfrågor, inlåsningar och motstående intressen, och därmed ömtåligt. I denna stadsutvecklingens process och praktik tar planeraren olika roller, bland annat som strateg, förhandlare och förändringsagent, men behöver stöd av utvecklade modeller och metoder och ökad rollförståelse.

Doktorandens studiefokus blir alltså dels *klimatmålen konkretisering och implementering i hållbar stadsutveckling*, dels *hur planeraren i sin roll i den kommunala/regionala organisationen och i konsultledet, samt med stöd av andra aktörer, kan utveckla robusthet och stärkt omställningsförmåga genom mer ändamålsenliga modeller och förmågor som understödjer ett förverkligande av strategiska hållbarhetsmål med ett särskilt fokus på klimatmål*.

Mer specifika forskningsfrågor kommer formuleras initialt mellan doktoranden, kommunerna, Sweco och handledarna. Redan nu kan dock, baserat på beskrivningen ovan, följande frågor ställas:

- Hur ser klimatmålen hantering och konkretisering ut för kommuner och andra viktiga planeringsaktörer under samhällsbyggnadsprocessen från övergripande mål och visionsformuleringar i ett kommunövergripande, strategiskt skede och fram till genomförandet av olika förändringsprojekt?
- Vilka är de kritiska skedena och möjlighetsfönstren i processen där det idag finns brister/utmaningar och där insatser behöver göras för att vidmakthålla eller förstärka klimatmålen betydelse för en hållbar stadsutveckling?
- Hur ser planerarens roll ut för den aktuella samhällsbyggnadsprocessen idag och vilka är de väsentliga förändringar som behövs för att utveckla rollen för att bättre främja klimatfrågans hantering i processens olika skeden?
- Hur kan ett utvecklat metodramverk för klimatsmart stadsutveckling se ut och fungera och på vilka sätt främjar tillämpningen av ett sådant metodramverk en mer klimatsmart stadsutveckling i praktiken?

Som metodramverk med kretslopps/systemperspektiv och integrering av andra hållbarhetsaspekter, tillämpas och vidareutvecklas *The SymbioCity Approach*, för fortsatt relevans på Sweco och som stöd för omställning till ett hållbart stadsbyggande i kommuner och städer. *Planeringsstrategi för översiktsplan* är en ny del av det styrande ramverket för planering som utgör en strategisk spelplan för sammanvägning av frågor, intressen och perspektiv. Strategin, som sedan ska föras vidare genom formell PBL-planering och manifesteras i hållbar stadsutveckling, utgör en startpunkt för studierna.

Projektet inleds lämpligen med en kartläggning av hur samhällsbyggnadsprocessen, från planeringsstrategi till konkreta förändringar, sker idag hos medverkande kommuner, samt identifiering av utmaningar och möjlighetsfönster. Parallellt görs studier och kunskapsinhämtning om olika metodramverk för att stödja en samhällsbyggnadsprocess med klimatfokus. Därefter vidtar en samskapandeprocess med bas i ett tentativt utvecklat SymbioCity-ramverk, där olika vägar att hantera klimatmålen konkretisering i stadsutvecklingen prövas gemensamt med kommunerna och Sweco i faktiska planeringscase och som i slutändan skapar både utvecklad processkunskap och en vidareutvecklad processmodell/ramverk för praktisk tillämpning. Under senare delen av arbetet öppnas också för vissa fördjupningsstudier kring enskilda frågor eller nedslag i processen som gemensamt bedöms som centrala.

Viable Cities, som stödjer städer och kommuner i omställningsarbetet till klimatneutralitet, har uttryckt intresse att använda projektets process och resultat för uppskalning och spridning till samtliga 23 städer i Klimatneutral stad-initiativet och även i det större motsvarande europeiska sammanhanget där över 100 städer i Europa arbetar mot klimatneutralitet 2030.

3. Praktiska knäckfrågor, avtalsfrågor och process

Tabell med olika frågor samt där det är relevant, ett kryss för huvudansvarig och där medverkande intresserade parter kan fylla i tomma fält / använda som checklista för diskussion

Knäckfrågor vi tar oss an:	HDA / HiG	Sweco	Eskilstuna	Falun	Enköping	Region Sörmland
Är inriktningsdokumentet OK i avsnitt 2?	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Vad omfattar värskapet för doktoranden (ambition?)	Akademiskt handledarskap	Arbetsgivaransvar och mentorskap skisserat enl ovan	Mentorskap och "lots" in i kommunen	Mentorskap och "lots" in i kommunen	Mentorskap och "lots" in i kommunen	Mentorskap och "lots" in i regionen
Vilken enhet/funktion åtar sig värskap för doktoranden?	Miljövetenskap på HiG, bitr handledare på HDA, Energi och Byggd miljö	Sweco Architects				
Vilka värden/effekter blir mest värdefulla?	En ny forskare som utvecklas med närhet till praktiken. Ny akademisk planeringskunskap för hållbar stadsutveckling. Nätverk för samskapande i forskning och praktik.	Kunskapskliv i branschen, rekryteringspotential, utveckling av "SymbioCity 2.0"	Kunskap om hur kommunens klimatarbete ser ut idag och hur det kan förbättras framledes. Hur kan olika aktörer i processen samverka bättre?	Kunskap om hur kommunens klimatarbete ser ut idag och hur det kan förbättras framledes. Hur man kan följa upp att målen genomlever hela processen. Hur blir det mätbart? Processtöd.	Kunskap om hur kommunens klimatarbete ser ut idag och hur det kan förbättras framledes. Hur man kan följa upp att målen genomlever hela processen. Hur blir det mätbart? Processtöd.	Kunskap om hur regionens klimatarbete ser ut idag och hur det kan förbättras framledes. Hur man kan följa upp att målen genomlever hela processen. Hur blir det mätbart? Processtöd.
Partneravtal ska framtas	Föreligger mellan HiG och HDA	Mellan Sweco och HDA samt mellan Sweco och kommun/regionpartners	mellan Sweco och kommun/regionpartners	mellan Sweco och kommun/regionpartners	mellan Sweco och kommun/regionpartners	mellan Sweco och kommun/regionpartners
Rekryteringsprocess, -profil och anställningsavtal	Medverkar i profil	X (Lead)	Medverkar i profil	Medverkar i profil	Medverkar i profil	Medverkar i profil
Fördelning av kostnader mellan parterna		Delar kostnaderna med kommun-/regionparterna enl	Delar kostnaderna med kommun-/regionparterna enl	Delar kostnaderna med kommun-/regionparterna enl	Delar kostnaderna med kommun-/regionparterna enl	Delar kostnaderna med kommun-/regionparterna enl

		överenskommen ekonomisk plan Nyttjar 20% procent anställning utöver doktorandprojektet	överenskommen ekonomisk plan Nyttjar 20% procent anställning utöver doktorandprojektet	överenskommen ekonomisk plan Nyttjar 20% procent anställning utöver doktorandprojektet	överenskommen ekonomisk plan Nyttjar 20% procent anställning utöver doktorandprojektet	överenskommen ekonomisk plan Nyttjar 20% procent anställning utöver doktorandprojektet
Omfattning av medverkan i projektet	Handledning , kontakter mellan parterna, vår- och höstmöten samt andra kringarrangemang inom FPC	Mentorskap (sammanhållande) , medverkan i återkommande gemensamma möten i handledar / mentorgruppen, deltagande i ett antal workshops för samskapandeprocessen (se avsnitt 2 ovan)	Mentorskap, medverkan i återkommande gemensamma möten i handledar / mentorgruppen, deltagande i ett antal workshops för samskapandeprocessen (se avsnitt 2 ovan)	Mentorskap, medverkan i återkommande gemensamma möten i handledar / mentorgruppen, deltagande i ett antal workshops för samskapandeprocessen (se avsnitt 2 ovan)	Mentorskap, medverkan i återkommande gemensamma möten i handledar / mentorgruppen, deltagande i ett antal workshops för samskapandeprocessen (se avsnitt 2 ovan)	Mentorskap, medverkan i återkommande gemensamma möten i handledar / mentorgruppen, deltagande i ett antal workshops för samskapandeprocessen (se avsnitt 2 ovan)